

JEGYZŐKÖNYV

a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyes Bizottság II. üléséről

1996. május 20-21-én Budapesten megtartotta ülését a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyes Bizottság. A magyar küldöttséget Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára, a szlovén küldöttséget Peter Vencelj külügyi államtitkár vezette.

ELSŐ RÉSZ

A felek véleményt cseréltek a nemzetközi kisebbségvédelem
időszerű kérdéseiről

Megállapították, hogy a Magyarország és Szlovénia között 1992-ben aláírt kisebbségvédelmi egyezményben foglalt elvek és rendelkezések napjainkban is előremutató, példateremtő módon rögzítik az érintett kisebbségek, valamint a hozzájuk tartozó személyek jogainak védelmét.

MÁSODIK RÉSZ

A Vegyes Bizottság értékelte a Kisebbségvédelmi Egyezményben elfogadott ajánlások teljesítését:

I. Általános kérdések

1. A Felek folyamatosan biztosítják a területükön élő szlovén illetve magyar kisebbségek számára a teljes nemzeti identitás megőrzésének és szabad kinyilvánításának lehetőségét. Ennek intézményes garanciái mindkét fél részéről kielégítőek.
2. A Felek törekedtek arra, hogy biztosítsák a nemzeti kisebbségek szabad nyelvhasználatát. A törvénykezési szinten példamutató módon biztosított jog érvényesítése azonban a gyakorlatban a helyi adminisztrációban olykor akadályokba ütközik.
3. Vallásgyakorlás terén továbbra sem sikerült maradéktalanul eleget tenni a két országban élő nemzeti kisebbségek anyanyelvű hitéleti igényei kielégítésének.

4. A kisebbségi érdekek hatékonyabb megjelenítésére Magyarországon 6 szlovén kisebbségi, ezen belül 4 települési, 2 közvetlen önkormányzat működik, amelyek létrehozták az Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzatot. A Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Hivatal, valamint a Belügyminisztérium 1995-ben két alkalommal is megszervezte a – PHARE segélyre támaszkodva – a kisebbségi önkormányzati elnökök és tisztségviselők továbbképzését. Az eredmények elsősorban a kisebbségi és a települési önkormányzatok kapcsolatainak javulása terén érezhetők. Az együttműködést segítő program a jövőben is folytatódik. Magyarországon 1995-ben megkezdte működését a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa. Megnyugtatóan rendeződött Felsőszölnökön az Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat székházának kérdése is. Nincs sem jogi, sem pénzügyi akadálya az Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat fővárosi irodája megnyitásának.
5. A magyar Fél az Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat mellett folyamatosan támogatta a Magyar Köztársaságban élő szlovén kisebbség társadalmi szervezetét, a Magyarországi Szlovének Szövetségét is. A szlovén Fél folyamatosan támogatta a muravidéki magyar kisebbség önkormányzati és kulturális szervezeteinek működését.
6. Az Egyezmény 10. cikkében megfogalmazottak tekintetében – a gazdasági együttműködést elősegítő új határátkelőhelyek megnyitásának és a meglévők kibővítésének területén, annak ellenére, hogy a meglévő állapot a térség elszigeteltségét tartósítja, s az európai integrációs folyamatokat akadályozza, továbbra sem sikerült előrelépni. A rédicsi átkelő felújítása megkezdődött. A vasúti kapcsolat visszaállítása fokozott intenzitással folyik. A Bajánsenye-Hodos közötti vasúti átkelőhely létrehozása megkezdődött. A beruházás – EBRO-hitel felhasználásával – magyar részről megközelíti a 10 milliárd Ft-ot. Szlovénia a legrövidebb időn belül törvényt hoz a vasútvonal finanszírozására.
7. A magyar nemzeti közösség nem elégedett a szlovén parlament előtt lévő, a személyi igazolványról szóló törvény javaslatával, amely külön igény alapján biztosítaná a kétnyelvű személyi igazolvány kibocsátását.
8. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993-as évi LXXVII törvény lehetővé teszi a kisebbségek szabad nyelvhasználatát és bizonyos személyi

okmányok anyanyelven történő kiállítását, amennyiben az érintett személy ezt kéri.

- A szlovén fél kinyilvánította szándékát, hogy konzulátust nyisson Szentgotthárdon.
- 10. 1996. május 6-án, Szombathelyen megalakult a szlovén-magyar határ menti regionális tanács, amelynek keretén belül két munkacsoport működik: 1. terület- és gazdaságfejlesztési munkacsoport, és 2. oktatási, kulturális és egészségügyi munkacsoport.

II. Az oktatás területén

1. A Szlovén Köztársaság és Magyarország kormánya 1995. december 15-én aláírta az 1996-1998-as időszakra vonatkozó, az oktatás, a kultúra és a tudomány terén folytatott együttműködésről szóló programot.
2. Folytatódik a tankönyvtámogatás, valamint a szlovéniai magyar pedagógusok továbbképzése a debreceni Ady Akadémián és a Szegei Nyári Egyetemen. A rábavidéki szlovén pedagógusok továbbképzése Szlovéniában történik.
3. A magyarországi felsőoktatási intézmények folyamatosan fogadják a szlovéniai magyar ösztöndíjasokat: évente kb. 10-11 személyt. Jelenleg összesen 28 személy folytatja tanulmányait. A szlovén felsőoktatási intézményekben 5 magyarországi egyetemista tanul.
4. Mariborban a magyarországi felsőoktatási intézmények szláv nyelvszakon tanuló hallgatói számára, illetve Szombathelyen a maribori egyetem magyar hallgatói számára folytatódnak a féléves tanulmányok.
5. A muravidéki, valamint a Vas és Zala megyei testvériskolák között, általános- és középiskolai szinten folyik együttműködés.
6. Aggasztó jelenségek mutatkoznak a magyarországi szlovén tannyelvű iskolák finanszírozásában, a magyar fél olyan megoldások felkutatására törekszik, amelyek biztosítják az iskolák zavartalan működését.
7. A diplomák elismeréséről szóló új egyezményről még nem kezdődtek meg a tárgyalások.

III. A kultúra és tájékoztatás területén

1. Mindkét fél megelégedéssel nyugtázta, hogy az Egyezmény 3. pontjába foglalt elveket és ajánlásokat illetően jelentős előrelépés történt.
2. A magyar nemzetiség rádióműsora, Muravidéki Magyar Rádió néven, önálló középhullámú frekvencián működik.
3. Úgyszintén önállóan működik a Szlovén Televízió lendvai stúdiója is, ahol viszont a műsoridő bővítése szükséges. Úgyszintén megalakult a Magyar Televízió szlovén műsorait sugárzó szombathelyi stúdiója.

A két ország televíziója az intézmények közötti egyezmény alapján segíti a szerkesztőségek munkáját.

4. A nemzeti kisebbségek általánosságban elégedettek a saját anyanyelvükön sugárzott rádió- és tévéműsorokkal.
5. Nem történt előrelépés az anyaországi tévéműsorok vételi lehetőségével kapcsolatosan.
6. Megkezdődött a lendvai kultúrház építése, a finanszírozás 2/3-át a szlovén állam vállalta, a magyar fél pedig garanciát vállalt, hogy segíti a hátralévő 1/3 részt biztosítását. 1994 decemberéig a Magyar Köztársaság alapjaiból biztosítottak volna forrásokat, a hiányos dokumentáció miatt azonban ezeket nem tudták lehívni, és így visszaadták.
7. Folytatódnak a már korábban megkezdett közös nemzetiségi kutatások. Jó a magyarországi szlovén nemzeti kisebbség és a ljubljanoi Nemzetiségi Kutatóintézet közötti együttműködés.
8. A Vas és Zala Megyei Önkormányzat intenzíven támogatja a szlovéniai műkedvelő csoportokat és a könyvkiadást.
9. Vas és Zala megye, valamint a Muravidék között 1996-ban is megállapodás jött létre az oktatás és a kultúra terén történő együttműködésről.

HARMADIK RÉSZ

nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása területén folytatandó további államközi együttműködés fejlesztése céljából, valamint a nemzeti kisebbségek harmonikus fejlődését akadályozó problémák kiküszöbölése érdekében a Vegyes Bizottság célszerűnek tartja az alábbi ajánlások megtételét a két kormánynak:

I. Általános kérdések

1. A Felek továbbra is következetesen valósítsák meg a Szlovéniában élő magyar kisebbség és a Magyar Köztársaságban élő szlovén kisebbség jogainak biztosítására irányuló intézkedéseket, mindkét ország hatályos törvényeinek és a kisebbségek reális igényeinek megfelelően.
2. A Felek dolgozzanak ki konkrét feladatokat tartalmazó komplex gazdaságfejlesztő szlovén-magyar regionális együttműködési tervet a határmenti szomszédos megyék bevonásával. Ehhez maximálisan ki kell használni a PHARE-CBC fejlesztési program kínálta lehetőségeket.
3. A Felek a felmerülő igényeknek, a két ország pénzügyi adottságának, valamint a PHARE-CBC program kínálta lehetőségeknek a figyelembe vételével és összehangolásával tegyék egyszerűbbé a határátkelést. A régió gazdasági fejlődése szempontjából elodázhatatlan igény mutatkozik Pince-Tornyiszentmiklós és Felsőszölnök-Martinje határátkelők nemzetközivé minősítésére, valamint a Pártosfalva-Magyarszombatfa, Nemesnép-Kobilje és Kétvölgy-Čepinci mielőbbi megnyitására. Mindkét Fél végezze el a szükséges vizsgálatokat arra nézve, hogy a Hodos-Bajánsenye között vasúti pálya mellett mi a megvalósítási lehetősége a Rédic-Lendva vasútvonal újraépítésének.

A Vegyes Bizottság javasolja, hogy a Felek vizsgálják meg a személyi igazolvánnyal történő határátlépés lehetőségét.

4. A Felek tegyenek közös kezdeményezéseket kétoldalú kisebbségi konferenciák szervezésére, valamint a nemzetközi fórumokon való együttes fellépés előmozdítására, különös tekintettel az Európa Tanács és a PHARE által kezdeményezett projektek kidolgozására és az azokban való aktív részvételre.

5. A Vegyes Bizottság ismét felkéri az illetékes egyházi szerveket, hogy tegyenek meg minden szükséges lépést a kisebbségek anyanyelvű hitéletének biztosításához. A Vegyes Bizottság magyar és szlovén tagozatának elnöke közös felhívásban fordul a magyar és szlovén egyházi vezetőkhez, és velük személyes találkozást kezdeményez.
6. A magyar Fél törekedjen arra, hogy – a muravidéki magyar földműves családok helyben maradása érdekében – kedvezményes kishatárforgalmi rendelkezésekkel segítse elő a nem kereskedelmi célú termékek zavartalan forgalmát.
7. Mindkét Fél tekintse kötelességének, hogy a déli autópálya – és általában a nagyobb közlekedési útvonalak – nyomvonalának kijelölésekor megvizsgálja a kisebbségi területeknek az úthálózatba történő bekapcsolási lehetőségét. Ez ügyben hallgassa meg és vegye figyelembe a muravidéki magyarok és a rábavidéki szlovének véleményét és érdekeit.
8. A Felek tegyenek további lépéseket a kisebbségek szabad nyelvhasználatának kiterjesztésére, beleértve a kisebbségek tagjai számára az eredeti vezető- és utónevek szabad használatát.
9. A magyar Fél örömmel konstataálta a szlovén Fél azon szándékát, hogy Szentgotthárdon rövidesen konzulátust nyit. A lendvai magyar konzulátus létrehozása további vizsgálatot igényel a magyar Fél részéről.
10. A Felek egyetértenek abban, hogy az érintett kisebbségek érdekképviseleti szervei is kezdeményezhetik a Kisebbségi Vegyes Bizottság rendkívüli ülésének összehívását.

II. Az oktatás területén

1. A magyar Fél biztosítsa a szlovén nyelvű oktatásnak otthont adó rábavidéki iskolák működéséhez szükséges anyagi feltételeket. A magyar Fél tegyen intézkedéseket az anyanyelvoktatás színvonalának emelésére. Tekintse céljának a szlovén kisebbség megmaradását, és ennek érdekében alkalmazza a pozitív diszkrimináció elvét.
2. A szlovén Fél segítse elő a kétnyelvű iskolákban a magyar nyelv hatékonyabb oktatását a magyar anyanyelvű tanulók számára. Ennek érdekében

a magyar Fél küldjön megfelelő szakembert Szlovéniába, aki részt vesz a magyar nyelv tanításához szükséges tankönyvek elkészítésében, és az anyanyelv-tanítás színvonalának emelését célzó gyakorlati programok megvalósításában.

3. A két Fél – az oktatási és kulturális egyezményben¹ rögzítetteknek megfelelően – szorgalmazza az olyan szakemberek kölcsönös kiküldését, akik hatékonyan közreműködhetnek az oktatási és művelődési élet színvonalának emelésében.
4. A Vegyes Bizottság javasolja a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériumának és a Szlovén Oktatási és Sport Minisztériumának, hogy kezdjék meg a két országban szerzett diplomák honosításának egyszerűsítésére, illetve elismerésére irányuló új egyezmény tárgyalásait.
5. A magyar Fél rendezze a Szentgotthárdon dolgozó szlovén tanácsadó státuszát, anyagi és munkáltatói jogok tekintetében egyaránt.

III. A kultúra és tájékoztatás területén

1. A Felek folytassák a nemzetiségi nyelvén megjelenő sajtó támogatását.
2. Az elektronikus tájékoztatási eszközök jobb vétele érdekében a magyar Fél vizsgálja meg a Szlovén Televízió vételére alkalmas átjátszó építésének lehetőségét, a szlovén Fél pedig a Magyar Televízió 2. műsorának vételére alkalmas erősítőállomás létesítését.
3. A magyar Fél támogassa a nemrégiben frekvenciához jutott, önálló, szentgotthárdi székhelyű szlovén nyelvű rádió megvalósításának előkészítő munkálatait.
4. szlovén Fél tegye lehetővé a jelenleg SZTV önálló stúdiójaként² működő lendvai magyar televízió stúdió műsoridejének bővítését.

¹ Az egyezmény hivatalos címe a jegyzőkönyv szlovén változatában is hiányosan szerepel, teljes címe: Egyezmény a Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság közötti Kulturális, Oktatási és Tudományos Együttműködésről, Magyarországon kihirdette a 91/1994. (VI. 10.) Korm. rendelet.

² A jegyzőkönyv szlovén változatából az önállóságra való utalás hiányzik.

5. A magyar Fél vizsgálja meg annak lehetőségét, hogyan járulhat hozzá a lendvai magyar művelődési ház finanszírozásához.

A Felek megegyeztek abban, hogy a következő ülésüket Szlovéniában tartják.
A jegyzőkönyvet aláírták:

TABAJDI Csaba
Vegyes Bizottság magyar tagozatának
elnöke

Peter VENCELJ
Vegyes Bizottság szlovén tagozatának
elnöke

Budapest, 1996. május 21.³

³ A szlovén jegyzőkönyvet 1996. május 20-án keltezték.